

Ukeslutt

Arne Jon Isachsen
professor,
Handelshøyskolen
BI

Hver søndag i Aftenposten

Aksel Mjøs
førsteamanuensis
Norges Handels-
høyskole

Elisabeth Holvik
sjeføkonom
Sparebank 1

Einar Lie
professor
Universitetet i Oslo

Helle Stensbak
sjeføkonom
YS

Erling Røed Larsen
professor
Handelshøyskolen BI

Kina. Flere store reformforsøk har strandet. Nå arbeides det med å gi den amerikanske dollaren konkurransen som ledende valuta. Men hvor lurt er det? Og vil de lykkes?

Når kommer den kinesiske dollaren?

I Kina er det ett parti som alene har makten – Kommunistpartiet – som Mao var med og stiftet i Shanghai tidlig på 1920-tallet. Slik skal det også være i fortsettelsen. Kommunistpartiet skal forbli det «statsbærende parti».

Maktkamp i kommunistpartiet

Men ett parti betyr ikke én mening. I Kina, som i andre land, er det kamp om makten. Men i Kina, i motsetning til hos oss, skjer denne maktkampen innen ett parti snarere enn mellom flere partier. Rett nok finnes det åtte andre partier i Kina, med tilsammen én million medlemmer, mot Kommunistpartiets mer enn 80 millioner. Ikke rart om du ikke har hørt om dem.

Innen Det kinesiske kommunistpartiet er det ulike fraksjoner med ulikt syn på ulike saker. De progressive, om vi skal kalle dem det (eller liberale), har hatt to «nesten-seiere» de senere årene. Men bare nesten. Da det kom til stykket, nådde de ikke frem. Den etablerte majoritet, eller de konservative, vant til slutt frem. I hvert fall enn så lenge.

Hvilke to nesten-seiere sikter jeg til? Jordreform og hukuo. For å ta det siste først;

Renminbi og yuan

- Renminbi er Kinas offisielle valuta. Ordet betyr «folkets valuta».
- Yuan er navnet på basisenheten i renminbi, og brukes vanligvis som fellesbetegnelse på kinesisk valuta, særlig i internasjonale sammenheng.
- En yuan deles i 10 jiao, og en jiao deles i 10 fen.

Kilde: Wikipedia

enhver kineser har sin geografiske tilhørighet – sin hukuo – hvor han eller hun «hører hjemme», i betydningen av rettigheter. Det være seg til helsetjenester, skole for barna og pensjon når den tiden kommer. Hvis man flytter fra landet og inn til byen, beholder man sin hukuo, sine rettigheter, på landet. Mer enn 200 millioner kinesere har gjort nettopp det, og strømmen fortsetter. Ettersom rettigheter ikke følger med, ender man som gjestarbeider i eget land.

For en gjestarbeider i Shanghai må barna (eller barnet) dra «hjem» til den

provinsen foreldrene kommer fra, når tiden for å starte på videregående skole kommer. Der kan de bo hos familie eller venner. Utbyttet av skolegangen der kan neppe måle seg med utbyttet på de langt bedre skolene i Shanghai. Og det å bo hos besteforeldre på landet snarere enn hjemme hos mor og far i Shanghai (eller annen by), er vel heller ikke ønsket av så mange.

Gir myndighetene kontroll

Planen om å avskaffe hukou og la folk som bor på samme sted få stort sett like rettigheter, uavhengig av hvor de kommer fra, er en gjenganger i den politiske debatten i Kina. Men lite skjer. De mer velstående borgere i byene, som ikke vil dele velferdsgodene sine med innflyttere, holder stand. Dessuten gir systemet med hukou myndighetene bedre kontroll over folket.

Det andre området for «nesten-seier» har med jordreform å gjøre.

All jord på landet er eid kollektivt – av landsbyen. Den enkelte bonde kan få retten til å dyrke jorden i 30 år. Det betyr at han får det jorden kaster av seg ved eget arbeid.

Penger i pampenes lommer

Når tiden er ute, bestemmer myndighetene i landsbyen hvem som nå skal få denne retten. Med mindre jorden før den tid er omregulert til industri eller bolig og solgt til private utviklere, til en hyggelig pris. Og hyggelig pris omfatter i denne sammenheng både utviklere og de lokale partipamper, som dermed kan putte godt

Målet om å gjøre den amerikanske dollaren rangen stridig som ledende, internasjonal valuta krever at kapitalmarkedene i Kina åpnes opp for utlendinger

Magasinet for kulturelskere

Bestill Aftenposten K

6 utgaver
kun kroner **249,-**

Send sms KA6 til 1905. (Spar kr 165,-*)

11 utgaver
kun kroner **399,-**

Send sms KA11 til 1905. (Spar kr 360,-*)

* I forhold til pris i butikk. Digital utgave er inkludert i abonnementet.

Kunst / Musikk / Film & tv / Teater / Litteratur / Arkitektur

Hvis den kinesiske valuta seiler opp som seriøs konkurrent til den amerikanske, vil det være en fjær i hatten for Kina, skriver Arne Jon Isachsen. FOTO: JASON LEE, REUTERS/NTB SCANPIX

med penger i egne lommer. Bonden som mistet sitt næringsgrunnlag, får derimot en beskjeden kompensasjon.

I 2008 ble det arbeidet intenst med å ender systemet slik at den enkelte bonde selv skulle eie jorden. Men i siste omgang ble lovforslaget trukket. Faren for at privat eiendomsrett kunne bane veien for en rik, jordeiende klasse, var et avgjørende argument. Og var ikke nettopp disse jordeierne den klassefienden som Mao, grunnleggeren av det nye Kina, hadde sørget for å nedkjempe på 1950-tallet?

Bli det fri kapitalbevegelse?

Lokale partipamper og kapitalistiske eiendomsutviklere fikk det som de ville. Her må det også legges til at den eksisterende ordningen virker som et sikkerhetsnett for gjestearbeidere. Mister de jobben i byen, har mange av dem muligheten til å dyrke en jordfleck hjemme i landsbyen

de kom fra.

Et tredje område for liberalisering er nå på tapetet: frie kapitalbevegelser ut og inn av Midtens rike. Vil det gå likeens her? Kommer motkreftene fra etablerte aktører til å sørge for at prosjektet stan- ser på halvveien?

Med frie kapitalbevegelser mister myndighetene styringen på valutakurs og renter. Hvis den offisielle kinesiske valutaen renminbi (RMB) skulle styrke seg kraftig som en følge av utlendingers store interesse for å investere i kinesiske verdipapirer, vil konkurranseevnen for kinesiske eksport- og importkonkurrerende foretak svekkes tilsvarende kraftig. Ingen av delene er noe man skulle tro at etablerte interesser er interessert i.

Den nye dollaren?

Målet om å gjøre den amerikanske dollaren rangen stridig som ledende, inter-

nasjonal valuta krever at kapitalmarkene- ne i Kina åpnes opp for utlendinger. Andre lands sentralbanker må gis anledning til å holde internasjonale reserver i RMB, på lik linje med å holde dem i amerikanske dollar. På samme måte som amerikanske statsobligasjoner finner veien til andre lands sentralbanker, som en sentral del av valutareservene, må kinesiske sådanne gjøre det samme. I hvilken grad andre lands myndigheter vil finne det hensiktsmessig å eie store mengder kinesiske statspapirer, er imidlertid et åpent spørsmål.

Hvorvidt kinesisk økonomi er tjent med å internasjonalisere sin valuta, kan det være ulike meninger om. Men hvis den kinesiske valuta seiler opp som seriøs konkurrent til den amerikanske, vil det være en fjær i hatten for Kina. Nok et bevis på at Midtens rike er den fremvoksende og fremtidige stormakten.

Likestilling I

«Jeg er overbevist om at sekstimersdagen er veien å gå for å oppnå full likestilling.»

Sissel M. Skoghaug, nestleder i LOs største forbund, Fagforbundet, til Dagsavisen

Likestilling II

«Det å betale mennesker for ikke å benytte offentlige goder, er jeg sterkt imot. Det har vi ikke stått for før.»

Åse Kleveland, tidligere Ap-statsråd og forbundsleder i LO, til Vårt Land

Oljepris under 100 dollar

«På kort sikt ser jeg derfor ingen grunn til å kaldsvette over oljeprisen.»

Sjefanalytiker Thina M. Saltvedt i Nordea Markets i næringsnettstedet Sysla (Bergens Tidende og Stavanger Aftenblad)

Teknologisjef

«Ungene mine skjønner overhodet ikke at jeg kan være teknologisjef! De synes jeg er helt *noldus* på de mest elementære ting.»

Margareth Øvrum, konserndirektør for teknologi i Statoil, til Dagens Næringsliv

Tran

«Tran er et premiumprodukt, så volumet er ikke så stort.»

Direktør Tine Hammernes Leopold i Orkla-eide Axellus som selger tran i Polen, til Finansavisen

Renten

«De store bankene forsyner seg for godt på vanlige folks bekostning.»

LO-leder Gerd Kristiansen til VG

NORGES BANK
INVESTMENT MANAGEMENT

JOIN US IN INVESTING FOR THE FUTURE!

Norges Bank Investment Management is currently recruiting for trainees to join the Investment Talent Programme in 2015. The application deadline is 19 October. Visit our website to learn more about our organisation, the programme and how to apply.

Norges Bank Investment Management manages the Government Pension Fund Global, currently valued at about 5,500 billion kroner. As manager of one of the world's largest funds we have developed a highly skilled investment organisation with a global outlook. We are more than 400 people from 30 countries based in Oslo, London, New York, Singapore and Shanghai.

www.nbim.no

